

Pirkei Avot

משנה אבות א'

(א)

משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סגל לתורה

(ב)

שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים

(ג)

אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר, אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, ויהי מורא שמים עליכם

(ד)

יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם. יוסי בן יועזר איש צרדה אומר, יהי ביתך בית ועד לחכמים, והוי מתאבק בעפר רגליהם, והוי שותה בצמא את דברייהם

(ה)

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיקה עם האשה. באשתו אמרו, קל וחמר באשת חברו. מכאן אמרו חכמים, כל זמן שאדם מרבה שיקה עם האשה, גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנם

(ו)

יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה אומר, עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות

(ז)

נתאי הארבלי אומר, הרחק משכו רע, ואל תתחבר לרשע, ואל תתיאש מן הפרענות

(ח)

יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם. יהודה בן טבאי אומר, אל תעש עצמך כעורכי הדניו. וכשיהיו בעלי דיניו עומדים לפניך, יהיו בעיניך כרשעים. וכשנפטרים מלפניך, יהיו בעיניך כזכאיו, כשקבלו עליהם את הדין

(ט)

שמעון בן שטח אומר, הוי מרבה לחקר את העדים, והוי זהיר בדבריך, שמא מתוכם ילמדו לשקר

(י)

שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר, אהב את המלאכה, ושנא את הרבנות, ואל תתודע לרשות:

(יא)

אבטליון אומר, חכמים, הזהרו בדבריכם, שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחלל

(יב)

הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה

(יג)

הוא היה אומר, נגד שמא, אבד שמה. ודלא מוסירי, יסר. ודלא ילוי, קטלא חיבי. ודאשתמש בתגא, חלף

(יד)

הוא היה אומר, אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עכשיו, אימתי

(טו)

שמאי אומר, עשה תורתך קבע. אמר מעט ועשה הרבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות

(טז)

רבו גמליאל היה אומר, עשה לך רב, והסתלק מן הספק, ואל תרבה לעשר אמדות

(יז)

שמעון בנו אומר, כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה. ולא המדרש הוא העקר, אלא המעשה. וכל המרבה דברים, מביא חטא

(יח)

רבו שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם

משנה אבות ב'

(א)

רבי אומר, איזוהי דרך ישראל שייבר לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין

(ב)

רבו גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון. וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגורת עון. וכל העמלים עם הצבור, יהיו עמלים עמהם לשם שמים, שזכות אבותם מסיעתו וצדקתם עומדת לעד. ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם

(ג)

היו זהירין ברשות, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמו. נראין כאוהבין בשעת הנאתו, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו

(ד)

הוא היה אומר, עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו, כדי שייבטל רצון אחרים מפני רצונך. הלל אומר, אל תפרש מן הצבור, ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, ואל תדיו את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמע, שסופו להשמע. ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה

(ה)

הוא היה אומר, אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הבישו למד, ולא השפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מחכים. ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש

(ו)

אף הוא ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים. אמר לה, על דאטפת, אטפוך. וסוף מטיפוך יטופון

(ז)

הוא היה אומר, מרבה בשר, מרבה רמה. מרבה נכסים, מרבה דאגה. מרבה נשים, מרבה כשפים. מרבה שפחות, מרבה זמה. מרבה עבדים, מרבה גזל. מרבה תורה, מרבה חיים. מרבה ישיבה, מרבה חכמה. מרבה עצה, מרבה תבונה. מרבה צדקה, מרבה שלום. קנה שם טוב, קנה לעצמו. קנה לו דברי תורה, קנה לו חיי העולם הבא

(ח)

רבו יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת. חמשה תלמידים היו לו לרבו יוחנן בן זכאי, ואלו הן רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא

הָיָה מוֹנֵה שְׁבָחוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, בּוֹר סוּד שְׂאִינוּ מֵאֲבָד טָפָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, אֲשֶׁר־
יּוֹלְדָתוֹ. רַבִּי יוֹסִי הַכֹּהֵן, חֲסִיד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נִתְנָאֵל, יֵרֵא חֲטָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ, מַעֲיֵן הַמִּתְגַּבֵּר.
הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם יִהְיוּ כָל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזֵנַיִם, וְאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס בְּכַף שְׁנֵיהֶם, מִכְרִיעַ
אֶת כָּלָם. אָבֵא שְׂאוּל אוֹמֵר מִשְׁמוֹ, אִם יִהְיוּ כָל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֵאֲזֵנַיִם וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס
אֵף עִמָּהֶם, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ בְּכַף שְׁנֵיהֶם, מִכְרִיעַ אֶת כָּלָם

(ט)

אָמַר לָהֶם, צְאוּ וּרְאוּ אִיזוּהֵי דֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּדְבַק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עַיִן טוֹבָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
אוֹמֵר, חֵבֵר טוֹב. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, שְׂכֹן טוֹב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הַרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלֵד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,
לֵב טוֹב. אָמַר לָהֶם, רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ מִדְּבָרֵיכֶם, שֶׁבְּכָל־דְּבָרָיו דְּבָרֵיכֶם. אָמַר לָהֶם
צְאוּ וּרְאוּ אִיזוּהֵי דֶרֶךְ רְעָה שֶׁיִּתְרַחַק מִמֶּנָּה הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עַיִן רְעָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר,
חֵבֵר רְעָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, שְׂכֹן רְעָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הַלּוֹה וְאִינוּ מְשַׁלֵּם. אֶחָד הַלּוֹה מִן הָאָדָם, כְּלוֹה
מִן הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים לז) לּוֹה רָשָׁע וְלֹא יִשְׁלַם, וְצַדִּיק חוֹנוֹן וְנוֹתֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,
לֵב רְעָה. אָמַר לָהֶם, רוֹאֶה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶרְךָ מִדְּבָרֵיכֶם, שֶׁבְּכָל־דְּבָרָיו דְּבָרֵיכֶם

(י)

הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִהְיֶה כְבוֹד חֲבֵרְךָ חֵבִיב עֲלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, וְאֵל תְּהִי נוֹחַ
לְכַעַס. וְשׁוֹב יוֹם אֶחָד לִפְנֵי מִיתְּתֶךָ. וְהוּי מִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד אוֹרֹן שֶׁל חֲכָמִים, וְהוּי זְהִיר בְּגַחֲלָתוֹ שֶׁלֹא
תִּקְוֶה, שֶׁנִּשְׁכַּחְתָּ נְשִׁיכַת שׁוּעַל, וְעַקִּיצְתָּ עַקִּיצַת עַקְרָב, וְלִחִשְׁתָּ לְחִישַׁת שָׂרָף, וְכָל דְּבָרֵיהֶם כְּגַחֲלֵי
אֵשׁ:

(יא)

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, עַיִן הָרָע, וְיֵצֵר הָרָע, וְשִׁנְאֵת הַבְּרִיּוֹת, מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם

(יב)

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, יִהְיֶה מָמוֹן חֲבֵרְךָ חֵבִיב עֲלֶיךָ כְּשֶׁלְּךָ, וְהִתְקוּ עִצְמְךָ לְלַמֵּד תּוֹרָה, שְׂאִינָה יִרְשָׁה לְךָ.
וְכָל מַעֲשֶׂיךָ יִהְיוּ לְשֵׁם שְׁמַיִם

(יג)

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, הָיוּ זְהִיר בְּקִרְיַאת שְׁמַע וּבִתְפִּלָּה. וְכִשְׂאֵתָה מִתְפַּלֵּל, אֵל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קִבְעָה, אֲלֵא
רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמְּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יואל ב) כִּי חֲנוּן וְרַחוּם הוּא אֲרַךְ אַפַּיִם וְרַב חַסֵּד
וְנָחַם עַל הָרָעָה. וְאֵל תְּהִי רָשָׁע בְּפָנַי עִצְמְךָ

(יד)

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הָיוּ שְׂקוּד לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְדַע מָה שֶׁתְּשִׁיב לְאִפִּיקוֹרוֹס. וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עֹמֵל.
וְנֶאֱמַר הוּא בַעַל מְלֶאכֶתְךָ שֶׁיִּשְׁלַם לְךָ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ

(טו)

רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, הַיּוֹם קָצַר וְהַמְּלֶאכָה מְרֻבָּה, וְהַפּוֹעֲלִים עֲצִלִּים, וְהַשְּׂכָר הַרְבֵּה, וּבַעַל הַבַּיִת
דִּחוּק

(זט)

הוא הָיָה אומר, לא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לְגַמֵּר, ולא אַתָּה בֶן חורין לְבַטֵּל מִמֶּנָּה. אם לְמַדַּת תּוֹרָה הַרְבֵּה, נוֹתְנִים לְךָ שְׂכָר הַרְבֵּה. וְנֶאֱמָר הוּא בְּעַל מְלָאכְתְּךָ שִׁישְׁלֵם לְךָ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ. וְדַע מִתּוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל צְדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא

משנה אבות ג'

(א)

עֲקֵבִיא בֶן מֵהַלְלָאֵל אומר, הַסְּתַפֵּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאִי אַתָּה בָּא לִידי עֲבָרָה. דַּע מֵאִין בָּאתָ, וְלֹאן אַתָּה הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֹתִיד לָתֵן דִּין וְחֹשְׁבוֹן. מֵאִין בָּאתָ, מִטְּפָה סְרוּחָה, וְלֹאן אַתָּה הוֹלֵךְ, לְמָקוֹם עֶפֶר וְרֵמָה וְתוֹלְעָה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֹתִיד לָתֵן דִּין וְחֹשְׁבוֹן, לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

(ב)

רבי חֲנִינְאֵל סָגַן הַכֹּהֲנִים אומר, הוּי מִתְּפַלֵּל בְּשִׁלּוּמָה שֶׁל מַלְכוּת, שְׁאַלְמָלָא מוֹרָאָה, אִישׁ אֶת רַעְהוּ חַיִּים בְּלַעַן. רבי חֲנִינְאֵל בֶּן תְּרַדְיוֹן אומר, שְׁנַיִם שִׁיּוֹשְׁבֵינִי וְאִין בִּינִיָּהוּ דְבָרֵי תּוֹרָה, הָרִי זֶה מוֹשֵׁב לְצִיִּם, שְׁנֶאֱמַר (תהלים א) וּבְמוֹשֵׁב לְצִיִּים לֹא יִשָּׁב. אֲבָל שְׁנַיִם שִׁיּוֹשְׁבֵינִי וְיִישׁ בִּינִיָּהֶם דְבָרֵי תּוֹרָה, שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בִּינִיָּהֶם, שְׁנֶאֱמַר (מלאכי ג) אִזְ נִדְבְּרוּ יִרְאִי יְיָ אִישׁ אֶל רַעְהוּ וְיִקְשֹׁב יְיָ וְיִשְׁמַע וְיִכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן לִפְנֵי לִירְאֵי יְיָ וְלִחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ. אִין לִי אֵלָא שְׁנַיִם, מִנִּין שְׁאַפְלוּ אֶחָד שִׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שְׂכָר, שְׁנֶאֱמַר (איכה ג) יֹשֵׁב בְּדָד וְיִדְם כִּי נִטַּל עָלָיו

(ג)

רבי שְׁמַעוֹן אומר, שְׁלִשָּׁה שְׁאַכְלוּ עַל שְׁלִחֹן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דְבָרֵי תּוֹרָה, כְּאֵלוּ אֲכָלוּ מִזְבְּחֵי מִתִּים, שְׁנֶאֱמַר (ישעיה כח) כִּי כָל שְׁלִחְנוֹת מְלָאוּ קִיָּא צָאָה בְּלִי מְקוֹם. אֲבָל שְׁלִשָּׁה שְׁאַכְלוּ עַל שְׁלִחֹן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְבָרֵי תּוֹרָה, כְּאֵלוּ אֲכָלוּ מִשְׁלִחְנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֶאֱמַר (יחזקאל מא) וַיִּדְבֹּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלִחֹן אֲשֶׁר לִפְנֵי הַ

(ד)

רבי חֲנִינְאֵל בֶּן חֲכִינְאֵי אומר, הַנְּעוֹר בְּלִילָה וְהַמְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ יְחִידִי וְהַמְפַּנֵּה לְבוֹ לְבַטְלָה, הָרִי זֶה מִתְּחִיב בְּנַפְשׁוֹ

(ה)

רבי נְחוּנְיָא בֶּן הֶקְנָה אומר, כָּל הַמְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה, מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ. וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עַל תּוֹרָה, נוֹתְנִין עָלָיו עַל מַלְכוּת וְעַל דֶּרֶךְ אֶרֶץ

(ו)

רבי חֲלַפְתָּא בֶּן דּוּסָא אִישׁ כֹּפֵר חֲנִנְיָה אומר, עֲשֶׂרָה שִׁיּוֹשְׁבֵינִי וְעוֹסְקִין בְּתוֹרָה, שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בִּינִיָּהֶם, שְׁנֶאֱמַר (תהלים פב) אֱלֹהִים נָצַב בְּעֵדַת אֵל. וּמִנִּין אֲפְלוּ חֲמִשָּׁה, שְׁנֶאֱמַר (עמוס ט) וְאֶגְדָּתוֹ עַל אֶרֶץ יִסְדָּה. וּמִנִּין אֲפְלוּ שְׁלִשָּׁה, שְׁנֶאֱמַר (תהלים פב) בְּקִרְבַּ אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וּמִנִּין אֲפְלוּ שְׁנַיִם,

שְׁנֵאמַר (מלאכי ג) אֲזַנְדְּבְרוּ יִרְאִי ה' אִישׁ אֶל רַעְהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וְגו'. וּמִנִּין אֶפְלוּ אֶחָד, שְׁנֵאמַר (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבָא אֵלַיִךְ וּבִרְכַתֶּיךָ:

(ז)

רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו, שאתה ושלך שלו. וכן בדוד הוא אומר (דברי הימים א כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. רבי שמעון אומר, המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו

(ח)

רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר, כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו, שנאמר (דברים ד) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. יכול אפלו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר (שם) ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו

(ט)

רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו, אין חכמתו מתקימת. הוא היה אומר, כל שמעשיו מרבין מחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל שחכמתו מרבה ממעשיו, אין חכמתו מתקימת

(י)

הוא היה אומר, כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו. וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו, אין רוח המקום נוחה הימנו. רבי דוסא בן הרפינס אומר, שנה של שחרית, ויין של צהריים, ושיחת הילדים, ושיבת בתי כנסיות של עמי הארץ, מוציאים את האדם מן העולם

(יא)

רבי אלעזר המודעי אומר, המחלל את הקדשים, והמבזה את המועדות, והמלבין פני חברו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא

(יב)

רבי ישמעאל אומר, הוי קל לראש, ונוח לתשחרת, והוי מקבל את כל האדם בשמחה

(יג)

רבי עקיבא אומר, שחוק וקלות ראש, מרגילין לערוה. מסרת, סג לתורה. מעשרות, סג לעשר. נדרים, סג לפרישות. סג לחכמה, שתיקה

(יד)

הוא היה אומר, חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט) כי בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל שנתן להם כלי

חֲמֻדָּה. חֲבֵה יִתְּרָה נִודַעַת לָהֶם שְׁנֵתָן לָהֶם כְּלֵי חֲמֻדָּה שָׁבוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ד) כִּי לִקְחַ טוֹב נִתְּתִי לָכֶם, תוֹרַתִּי אֶל תַּעֲזֹבוּ

(טו)

הַכֹּל צְפוּי, וְהַרְשׁוֹת נְתוּנָה, וּבְטוֹב הָעוֹלָם נִדוֹן. וְהַכֹּל לְפִי רַב הַמַּעֲשֶׂה

(טז)

הוּא הָיָה אוֹמֵר, הַכֹּל נִתּוֹן בְּעַרְבוֹן, וּמִצּוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים. הַחֲנוּת פְּתוּחָה, וְהַחֲנוּנִי מִקִּיף, וְהַפְּנִקֵס פְּתוּחַ, וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת, וְכָל הַרוּצָה לְלוֹוֹת יָבֵא וְיִלְוֶה, וְהַגְּבָאִים מִחֲזִירִים תְּדִיר בְּכָל יוֹם, וְנִפְרָעִין מִן הָאָדָם מִדַּעַתוֹ וְשָׁלָא מִדַּעַתוֹ, וְיֵשׁ לָהֶם עַל מָה שִׁיסְמְכוּ, וְהַדִּין דִּין אֲמַת, וְהַכֹּל מִתְקוֹן לְסַעֲדָה

(יז)

רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ. אִם אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חֲכָמָה, אֵין יִרְאָה. אִם אֵין יִרְאָה, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין בִּינָה. אִם אֵין קַמַח, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין קַמַח. הוּא הָיָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁחֲכַמְתוּ מְרַבָּה מִמַּעֲשָׂיו, לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאֵילָן שֶׁעֲנָפוּ מְרַבִּין וְשָׂרְשָׁיו מַעֲטִין, וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרֶתוֹ וְהוֹפְכֶתוֹ עַל פָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעָרָעַר בְּעַרְבָה וְלֹא יִרְאָה כִּי יָבוֹא טוֹב וְשָׁכַח חֲרָרִים בְּמַדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה וְלֹא תִשָּׁב. אֲבָל כָּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרַבִּין מִחֲכַמְתוֹ, לְמָה הוּא דוֹמָה, לְאֵילָן שֶׁעֲנָפוּ מַעֲטִין וְשָׂרְשָׁיו מְרַבִּין, שֶׁאֶפְלוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם בָּאוֹת וְנִשְׁבּוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוֹל עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שָׂרְשָׁיו וְלֹא יִרְאָה כִּי יָבֵא חֹם, וְהָיָה עֲלֵהוּ רַעְנוֹ, וּבִשְׁנַת בְּצֻרַת לֹא יִדָּאָג, וְלֹא יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרִי

(יח)

רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן חֲסִמָּא אוֹמֵר, קִנְיִן וּפְתִיחֵי נְדָה, הֵן הֵן גּוֹפֵי הַלְכוֹת. תְּקוּפוֹת וְגִימְטְרִיאוֹת, פְּרָפְרָאוֹת \ לְחֲכָמָה